

V KONKURS O NAGRODĘ POZNAŃSKIEGO TOWARZYSTWA PRZYJACIOŁ NAUK ZA NAJLEPSZĄ PUBLIKACJĘ O WIELKOPOLSCE

Relacja z V konkursu o Nagrodę PTPN za najlepszą publikację o Wielkopolsce. Fot. P. Krawczyk

W zeszłym roku już po raz piąty nagrodziliśmy autorów najlepszych prac w dotychczasowych kategoriach: literatura naukowa oraz literatura popularnonaukowa i beletrystyka, a także po raz pierwszy w kategorii literatury dotyczącej miasta Poznania.

Celem konkursu jest wyróżnienie i promocja najważniejszych publikacji, które podejmują tematy związane z Wielkopolską, oraz propagowanie czytelnictwa i popularyzacja wiedzy o regionie. Nadsyłanie zgłoszeń trwało od połowy lutego do 16 maja 2022 r., a następnie prace rozpoczęła kapituła konkursu w składzie: prezes PTPN prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek (przewodniczący kapituły), prof. UAM dr hab. Danuta Konieczka-

-Śliwińska, prof. dr hab. Tomasz Jurek, prof. UAM dr hab. Piotr Korduba, prof. dr hab. Tomasz Mizerkiewicz, dr Izabela Wyszowska, Grzegorz Jura, przewodniczący Komisji Kultury i Nauki Rady Miasta Poznania, oraz dr Norbert Delestowicz (dyrektor Biblioteki PTPN).

W Sali Posiedzeń PTPN w czwartek 30 czerwca 2022 r. odbyło się uroczyste wręczenie nagród PTPN za najlepszą publikację o Wielkopolsce wydaną w 2021 r. W gali rozdania nagród, prowadzonej przez prezesa PTPN prof. UEP dr hab. Filipa Kaczmarka, udział wzięli przedstawiciele poznańskiego środowiska naukowo-kulturalnego, m.in. prof. Teofil Jesionowski, JM Rektor Politechniki Poznańskiej, Henryk Krystek, dyrektor

cd. V KONKURS...

Archiwum Państwowego w Poznaniu, dr Małgorzata Dąbrowicz, dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu, Małgorzata Grupińska-Bis, dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji, prof. Henryk Maciejewski, prezes Fundacji UAM, przedstawiciele Partnerów i Patronów Honorowych Konkursu: Wojciech Janowiak, Wicemarszałek Województwa Wielkopolskiego, oraz Jędrzej Solarski, Zastępca Prezydenta Miasta Poznania, ale przede wszystkim nominowani autorzy i przedstawiciele wydawców.

W kategorii literatura naukowa nagrodę otrzymał dr Witold Brzeziński, autor monografii pt. *Życie szlachcianki w późnośredniowiecznej Wielkopolsce. Magnificae et generosae. Zagadnienia demograficzne i majątkowe*, opublikowanej przez Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego.

W kategorii literatura popularnonaukowa i beletrystyka nagrodę otrzymał Jacek Głomb autor publikacji pt. *Życie niedokończone. Z Lechem Raczakiem rozmawia Jacek Głomb*, wydanej przez Żywosłowie. Wydawnictwo.

W kategorii literatura dotycząca miasta Poznania nagrodę wręczono prof. UAM dr. hab. Przemysławowi Matusikowi za czterotomową publikację pt. *Historia Poznania*, wydaną przez Wydawnictwo Miejskie Poznania oraz Wydawnictwo Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk.

Partnerami konkursu była Enea Operator, Aquanet Laboratorium, Fundacja Zakłady Kórnickie oraz miasto Poznań.

Relacja z V konkursu o Nagrodę PTPN za najlepszą publikację o Wielkopolsce. Fot. P. Krawczyk

WALNE ZEBRANIE CZŁONKÓW PTPN

W czwartek 23 czerwca 2022 r. w Sali Posiedzeń PTPN odbyło się Walne Zebranie Członków. W trakcie zebrania członkowie Towarzystwa mieli okazję zapoznać się m.in. z sytuacją Towarzystwa i jego agendą w 2021 r. Sekretarz Generalny prof. UAM dr hab. Rafał Dobek przedstawił sprawozdanie merytoryczne za rok 2021, następnie Podskarbi prof. UEP dr hab. Grzegorz Kotliński omówił sytuację finansową Towarzystwa. Przewodniczący Komisji Rewizyjnej prof. UAM dr hab. Jaromir Jeszke przekazał opinię Komisji dotyczącą sprawozdania za drugi rok działalności Zarządu. Kolejnym punktem zebrania była dyskusja dotycząca nadania godności członka honorowego prof. Annie Wolff-Powęskiej oraz prof. Hannie Suchockiej. Następnie Prezes PTPN prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek omówił dotychczasowe wydarzenia, które odbyły się w ramach obchodów Jubileuszu oraz plany działalności Towarzystwa na rok 2022, obejmujące między innymi obchody Jubileuszu 165-lecia Towarzystwa, realizację obecnych projektów.

W trakcie Walnego Zebrania podjęte zostały cztery uchwały dotyczące: przyjęcia protokołu z poprzedniego Walnego Zebrania, sprawozdania Zarządu z działalności Towarzystwa za rok 2021, sprawozdania finansowego za rok 2021 i zatwierdzenia bilansu za rok 2021. Ponadto podjęto uchwałę o przyjęciu sprawozdania Komisji Rewizyjnej za 2021 r. oraz planu działalności i budżetu PTPN za 2022 r.

Zebraniu przewodniczył prof. UAM dr hab. Andrzej Gulczyński, zaś członkami komisji skrutacyjnej byli: prof. Anna Kotłowska (przewodnicząca), dr Tomasz Ratajczak, prof. Maciej Dorna, za co serdecznie dziękujemy.

Relacja z Walnego Zebrania. Fot. P. Krawczyk

UROCZyste WALNE ZEBRANIE CZŁONKÓW PTPN

Z okazji nadania godności Członka Honorowego Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk prof. Hannie Suchockiej oraz prof. Annie Wolff-Powęskiej 28 października 2022 r. odbyło się w Sali Posiedzeń Uroczyste Walne Zebranie członków PTPN. Spotkanie otworzył i powitał zebranych gości prezes PTPN prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek.

Następnie prof. UAM dr hab. Andrzej Gulczyński przedstawił działalność i dokonania prof. UAM dr hab.

Hanny Suchockiej, a laudację wygłosił prof. dr hab. dr h.c. Andrzej Szmyt. Natomiast działalność i dokonania prof. dr hab. Anny Wolff-Powęskiej zaprezentował prof. dr hab. n. med. Bogdan Miśkowiak, a laudację przygotował prof. dr hab. Robert Traba, która została odczytana przez prof. Małgorzatę Praczyk. Uroczystość zwińczył recital fortepianowy w wykonaniu dr Marii Rutkowskiej. Dla uczestników przygotowana została również wystawa ze zbiorów Biblioteki PTPN.

Relacja z Uroczystego Walnego Zebrania. Fot. N. Delestowicz

Konferencja naukowa „NAUKA WOBEC WYZWAŃ WYNIKAJĄCYCH Z PANDEMII”

W dniach 2–3 czerwca 2022 r. w Sali Posiedzeń PTPN odbyła się konferencja naukowa „Nauka wobec wyzwań wynikających z pandemii”. Konferencję uroczystie otworzył Prezes PTPN, prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek. W ciągu dwóch dni obrad mieliśmy okazję wysłuchać 24 referatów, przeprowadzić kilka dyskusji panelowych oraz wiele rozmów naukowych i nie tylko, których – jak wskazywali nasi prelegenci – brakowało im najbardziej w okresie pandemii.

W imieniu Komitetu Naukowego konferencji wszystkim z Państwa serdecznie dziękujemy za przekazanie nam wyników swoich badań w bardzo dużym stopniu powiązanych z pandemią. Moderatorami konferencji byli prof. UAM dr hab. Rafał Dobek, prof. UAM dr hab. Jaromir Jeszke oraz dr Norbert Delestowicz.

Konferencja naukowa „Nauka wobec wyzwań wynikających z pandemii” została dofinansowana przez Ministra Edukacji i Nauki w ramach programu „Dokonała nauka – wsparcie konferencji naukowych”.

KONFERENCJA NAUKOWA
**NAUKA WOBEC WYZWAŃ
WYNIKAJĄCYCH Z PANDEMII**
2-3 czerwca 2022 r.
Sala Posiedzeń PTPN

PROGRAM

KONFERENCJA FINANSOWANA PRZEZ
MINISTRA EDUKACJI I NAUKI W RAMACH
PROGRAMU „DOKONAŁA NAUKA -
WSPARCIE KONFERENCJI NAUKOWYCH”.

Minister
Edukacji i Nauki

Jubileusz 90-lecia urodzin prof. dr. hab. ANTONIEGO GĄSIOROWSKIEGO

W czwartek 1 grudnia 2022 r. odbyła się uroczystość jubileuszu 90-lecia urodzin prof. dr. hab. Antoniego Gąsiorowskiego, emerytowanego pracownika IH PAN. Profesor w latach 1981–1984 pełnił funkcję Sekretarza Generalnego PTPN, a w latach 1987–1996 Prezesa PTPN. Warto też wspomnieć, że w latach 1984–2003 Profesor był kierownikiem Zakładu Słownika Historyczno-Geograficznego Ziem Polskich w Średniowieczu.

Życzenia znamienitemu Jubilatowi złożyli między innymi obecni na uroczystości prezes PTPN prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek, a także dyrektor IH PAN prof. dr hab. Maciej Janowski, prezes Polskiego Towarzystwa Historycznego prof. dr hab. Krzysztof Mikulski oraz dziekan Wydziału Historycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego prof. dr hab. Stanisław A. Sroka.

Kulminacyjnym punktem wydarzenia, oczywiście obok przemówienia samego Profesora Gąsiorowskiego, było wręczenie Jubilatowi dedykowanego mu tomu „Studiów Źródłoznawczych” oraz książki pt. *Państwo i społeczeństwo późnośredniowiecznej Polski* (Poznań–Warszawa 2022) – obejmującej 31 artykułów Jubilata z lat 1966–2010 wraz ze współczesnymi komentarzami, pełną bibliografią jego prac oraz prezentacją sylwetki naukowej Profesora, przygotowanej przez prof. dr. hab. Tomasza Jurka.

Tom jest dostępny w sprzedaży w księgarni internetowej IH PAN.

Fot. N. Delestowicz

Debata „CZYM DLA CIEBIE JEST WIELKOPOLSKA?”

2 czerwca 2022 r. na Wydziale Historii UAM odbyła się debata „Czym dla Ciebie jest Wielkopolska”, zorganizowana przez Centrum „Instytut Wielkopolski” przy Wydziale Historii UAM oraz Oddziałowe Biuro Badań Historycznych Instytutu Pamięci Narodowej w Poznaniu.

Przed rozpoczęciem debaty uczestnicy mieli okazję wysłuchać dwóch referatów, wygłoszonych przez: dziekana Wydziału Historii prof. dr. hab. Józefa Dobosza oraz prof. UAM dr. hab. Igora Kraszewskiego, które przedstawiały historyczną perspektywę zagadnień granic i dziedzictwa kulturowo-społecznego Wielkopolski.

W dyskusji wzięli udział:

- dr hab. Rafał Reczek, dyrektor Oddziału IPN w Poznaniu,

- prof. UE dr hab. Filip Kaczmarek, prezes Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk,
- Stanisław Słopeń, redaktor naczelny „Przeglądu Wielkopolskiego”,
- Witold Banach, dyrektor Muzeum Miasta Ostrowa Wielkopolskiego,
- Aleksandra Sosnowska i Miłosz Ostalski, laureaci konkursu „Czym dla Ciebie jest Wielkopolska?”.

Dyskusję moderował prof. UAM dr hab. Przemysław Matusik. Debacie przysłuchiwali się przedstawiciele licznych instytucji społecznych i kulturalnych z terenu Wielkopolski oraz uczniowie z pięciu wielkopolskich szkół. Ważnym punktem spotkania był moment wręczenia nagród uczniom, których prace zwyciężyły w konkursie „Czym dla Ciebie jest Wielkopolska?”.

NOWY GRANT BADAWCZY W PTPN

W ramach rozstrzygniętego konkursu w module dziedzictwo narodowe Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki Poznańskiemu Towarzystwu Przyjaciół Nauk w połowie lipca 2022 r. został przyznany grant na realizację projektu pt. *Wielkopolskie księgi miejskie w okresie nowożytnym – edycje źródłowe*.

Głównym celem projektu jest opracowanie i opublikowanie edycji krytycznych pięciu ksiąg miejskich

z terenów Wielkopolski (dawne województwa poznańskie i kaliskie) z okresu nowożytnego (XVI–XVIII wiek). Na wspomniane księgi składają się: Księga wójtowska miasta Żerkowa (1708–1795); Księga miejska Zbąszynia (1588–1914); Akta sądu i urzędu wójtowsko-lawniczego w Bninie (1574–1688, 1729); Księga urzędu oraz sądu burmistrzowskiego i radzieckiego w Kobylinie (1696–1698), a także Akta sądu oraz urzędu burmistrza

i rady miasta Wielkiego Koźmina [Koźmina Wielkopolskiego] (1632–1684).

Kierownikiem projektu został dr Robert T. Tomczak z Wydziału Historii UAM. W zespole będą pracowali również prof. Michał Zwierzykowski z Wydziału Historii UAM, dr Wojciech Jasiński z Instytutu Sławistyki Polskiej Akademii Nauk oraz dr Norbert Delestowicz, dyrektor Biblioteki PTPN.

UTRACONA I ODZYSKANA?

Poznański sposób na niepodległość 1939–1956

Po wakacyjnej przerwie, w ramach cyklu wykładów otwartych „Utracona i odzyskana? Poznański sposób na niepodległość: 1939–1956”, odbyły się kolejne wykłady: – 8 września 2022 r. dr Rafał Kościański (Oddziałowe Biuro Badań Historycznych IPN w Poznaniu) wygłosił wykład pt. *Aparat bezpieczeństwa w Wielkopolsce w okresie stalinowskim wobec społeczeństwa*. – 22 września 2022 r. prof. UAM dr hab. Konrad Białecki (Wydział Historii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) wygłosił wykład pt. *Kościół poznański w okresie rządów abp. Walentego Dymka (1946–1956)*. – 13 października 2022 r. dr Rafał Sierchuła (Oddziałowe Biuro Badań Historycznych IPN w Poznaniu)

wygłosił wykład pt. *Narodowe Siły Zbrojne w Wielkopolsce*.

– 27 października 2022 r. prof. dr hab. Andrzej Sakson (Instytut Zachodni im. Zygmunta Wojciechowskiego) wygłosił wykład pt. *„Odra-Nisa – najlepsza granica Polski”. Działalność Instytutu Zachodniego w latach 1944–1956*.

– 3 listopada 2022 r. dr Anna Moskal (Parlament Europejski, Luksemburg) wygłosiła wykład pt. *Walka o symbole*.

– 10 listopada 2022 r. prof. dr hab. Krzysztof Strykowski (Archiwum Państwowe w Poznaniu) wygłosił wykład pt. *Wieś wielkopolska w pierwszych latach po II wojnie światowej*.

– 24 listopada 2022 r. dr Michał Krzyżaniak (Muzeum Powstańców Wielkopolskich w Lusowie) wy-

głosił wykład pt. *Między młotem a kowadłem. Poznaniacy w walkach o miasto (1945)*.

– 1 grudnia 2022 r. prof. dr hab. Tomasz Schramm (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) wygłosił wykład pt. *Uniwersytet Poznański w latach 1945–1956*.

– 15 grudnia 2022 r. dr Andrzej Zarzycki z Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego wystąpił z wykładem pt. *Przyczółek wolności – samorząd gospodarczy zawodowy*.

Cykl wykładów był realizowany w ramach projektu „Jubileusz 165-lecia Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk i działania edukacyjno-kulturalne na rzecz mieszkańców Poznania” współfinansowanego przez miasto Poznań.

Wykład z cyklu Poznański sposób na niepodległość. Fot. N. Delestowicz

Skarby Biblioteki PTPN

7 czerwca 2022 r. miało miejsce kolejne spotkanie z cyklu „Skarby Biblioteki PTPN”. Tym razem bohaterem wydarzenia był Władysław Schwarz i jego korespondencja z okresu I wojny światowej, zachowana w rodzinnych zbiorach Aliny Kucharskiej, która podjęła się opracowania i wydania tego dotychczas nieznanego źródła do dziejów Wielkopolan, mieszkańców wsi, w armii niemieckiej.

Zebrani goście mogli wysłuchać trzech prelekcji. Jako pierwszy głos zabrał prof. Przemysław Matusik, który zarysował sytuację Polaków podczas Wielkiej Wojny. Prof. Jerzy Sierociuk przybliżył historyczne i kulturowe znaczenie gwar Wielkopolski, natomiast mgr Alina Kucharska przedstawiła autora korespondencji oraz scharakteryzowała zachowaną kolekcję listów.

Dla gości przygotowana została wystawa ukazująca zachowane listy i karty pocztowe wysłane przez Władysława Schwarza. Podczas wydarzenia można było również zakupić najnowszą publikację wydaną przez Wydawnictwo PTPN: Władysław Schwarz *Z wielkopolskiej wsi na fronty Wielkiej Wojny*. Istnieje możliwość

zakupu ostatnich egzemplarzy stacjonarnie w naszej siedzibie.

Pragnąc podkreślić pochodzenie autora i charakter jego korespondencji, w części artystycznej zaprezentował się Zespół Tańca Ludowego „Poznań” AWF z przyspiewkami i tańcami wielkopolskimi.

Promocja książki *KATEDRA POZNAŃSKA. STUDIA O SZTUCE*

22 czerwca 2022 r. w Muzeum Archidiecezjalnym w Poznaniu odbyła się promocja książki, opublikowanej przez Wydawnictwo PTPN, pt. *Katedra Poznańska. Studia o sztuce* pod redakcją prof. Jacka Kowalskiego

i dr. Witolda Miedziaka. W ramach spotkania zaprezentowano publikację, a autorzy tekstów przygotowali i wygłosili krótkie referaty na podejmowane przez siebie tematy.

Konferencja naukowa „DREWNO – NAUKA – GOSPODARKA”

Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk było partnerem mającej miejsce 14–16 września 2022 r. na terenie Międzynarodowych Targów Poznańskich 4. międzynarodowej konferencji naukowej pt. „DREWNO – NAUKA – GOSPODARKA. Zrównoważone leśnictwo i lasy – szanse i ograniczenia wynikające ze zmian klimatu”.

Organizatorem wydarzenia była Sieć Badawcza Łukasiewicz – Poznański Instytut Technologiczny. Celem konferencji była prezentacja wyników najnowszych badań z zakresu drzewnictwa, leśnictwa i dziedzin pokrewnych, ze szczególnym uwzględnieniem badań dotyczących możliwości praktycznego ich wykorzystania w gospodarce.

14-16.09.2022, MTP, Poznań, Poland
4th international scientific conference
WOOD – SCIENCE – ECONOMY
Sustainable Forestry and forests – opportunities and constraints under climate change
www.wood-science-economy.pl

Keynote Speakers:

Alan Crivellaro Henrik Hartmann

EFI ASSOCIATED EVENT

Organisers: Łukasiewicz Poznań Institute of Technology, POZNAŃ UNIVERSITY OF LIFE SCIENCES

Partners: 165th PTPN, DREMA

PRACE KONSERWACYJNE W GMACHU PTPN

Pod koniec lipca 2022 r. zakończony został projekt pt. Konserwacja zabytkowych okien w katalogach Biblioteki PTPN i Małej Sali Posiedzeń PTPN, który uzyskał dofinansowanie z Ministerstwa Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu. W ramach zadania udało się przeprowadzić konserwację pięciu XIX-wiecznych okien skrzynkowych (wraz z oryginalnymi okuciami) usytuowanych w pomieszczeniu katalogowym Biblioteki PTPN i Małej Sali Posiedzeń.

Natomiast w połowie października 2022 r. zakończyła się konserwacja drzwi wejściowych do Biblioteki.

EUROPEJSKIE DNI DZIEDZICTWA

Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk we współpracy z przewodnikami z Koła Przewodników PTTK im. Marcellego Mottego przygotowało dwa spacer z okazji 30. edycji Europejskich Dni Dziedzictwa.

Pierwszy spacer odbył się 11 września 2022 r., a poznaniacy mieli okazję poznać historię Biblioteki PTPN. Pod opieką przewodniczki Aliny Kucharskiej mogli poznać szczegóły dotyczące początków instytucji, kolejnych konserwatorów zbiorów i bibliotekarzy, którzy porządkowali napływające do biblioteki książki, darczyńców przekazujących swoje bogate księgozbiory oraz losy biblioteki podczas ostatniej wojny. Na Sali Posiedzeń zaprezentowana została wystawa cennych i ciekawych książek przechowywanych w magazynowych zakamarkach.

Drugi spacer miał miejsce 17 września 2022 r. Poznaniacy po raz kolejny odwiedzili siedzibę naszego Towarzystwa. Spacer poświęcony został Muzeum im. Mielżyńskich, które przez kilkadziesiąt lat dzia-

łało w ramach Towarzystwa. To w tym muzeum zwiedzający mogli oglądać pierwsze dzieło Jana Matejki w regionie, czyli *Założenie akademii Lubrańskiego w Poznaniu*, подарowane przez prezesa tej instytucji abp. Edwarda Likowskiego. Tutaj także znalazł swoje miejsce hełm żelazny odnaleziony w Gieczu, jeden z pierwszych zabytków w zbiorach Towarzystwa, którego wizerunek dzięki portretom władców pędzla Jana Matejki i Aleksandra Lessera został rozpropagowany wśród społeczeństwa. Wydarzenia II wojny światowej nie przekreśliły wielopokoleniowego wysiłku. Obiekty, które przetrwały ten trudny czas, zostały przekazane w depozyt poznańskim muzeum, a te chronią je i udostępniają kolejnym pokoleniom zwiedzających. W siedzibie Towarzystwa jednak pozostało kilka pamiątek po muzeum, które uczestnicy odkrywali wspólnie z przewodniczką Aliną Kucharską. Były to obrazy z dawnej galerii Muzeum im. Mielżyńskich.

Fot. A. Kucharska

KONCERT MUZYKI POLSKIEJ

24 sierpnia 2022 r. można było wysłuchać koncertu muzyki polskiej zorganizowanego przez PTPN oraz Akademię Muzyczną im. Ignacego Jana Paderewskiego w Poznaniu. Jednocześnie wydarzenie był uświetnieniem 150. rocznicy śmierci Antoniego Stolpe.

W trakcie koncertu wykonano następujące utwory: Henryka Melcera-Szczawińskiego – Trio fortepiano-

we g-moll op. 2 (1895), Antoniego Stolpe – Romans. Duetтино na skrzypce, wiolonczelę i fortepian (1866) oraz Ludomira Różyckiego – Rapsodia na skrzypce, wiolonczelę i fortepian op. 33 (1913).

Wykonawcy: Apeiron Trio (Hanna Lizinkiewicz – fortepian, Piotr Kosarga – skrzypce, Jan Czaja – wiolonczela).

Relacja z koncertu. Fot. N. Delestowicz

III KONGRES TOWARZYSTW NAUKOWYCH

Podczas odbywającego się w Gdańsku 20–22 października 2022 r. III Kongresu Towarzystw Naukowych „Społeczny wymiar działalności towarzystw naukowych”, organizowanego przez Radę Towarzystw Naukowych działającą przy PAN i Gdańskie Towarzy-

stwo Naukowe, prezes PTPN prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek przedstawił referat pt. *165 lat działalności społecznej Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk*. Prof. Małgorzata Mazurek zaprezentowała Polskie Towarzystwo Geograficzne. Jeden z paneli Kongresu moderował prof. Andrzej Gulczyński. W czasie sesji z okazji 100-lecia Gdańskiego Towarzystwa Naukowego, otwierającej Kongres, prezes PTPN prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek wygłosił wystąpienie okolicznościowe i wręczył gospodarzom konferencji prezent w imieniu Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk.

Koncert w trakcie III kongresu. Fot. F. Kaczmarek

TRANSPOZYCJE STYLÓW OPERY W DZIELACH KULTURY

10 października 2022 r. w Sali Posiedzeń PTPN odbyła się konferencja pt. „Transpozycje stylów opery w dziełach kultury”, której organizatorami byli: Centrum Badań nad Teatrem Muzycznym UAM, Instytut Filologii Polskiej UAM, Pracownia Opery i Widowisk oraz Sekcja Muzykologiczna Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk.

FORUM PTPN

Zorganizowane 15 listopada 2022 r. Forum PTPN zgromadziło liczne grono muzealników z Wielkopolski. Tematem Forum była dyskusja wokół dotyczącej problemów edukacji muzealnej książki dr Marty Kalisz-Zielińskiej pt. *Edukacja i popularyzacja wiedzy o przeszłości w wielkopolskich muzeach historycznych w latach 1945–1989* opublikowanej przez Wydawnictwo PTPN oraz Wydawnictwo Miejskie Poznań. W dyskusji wzięły udział prof. Danuta Konieczka-Śliwińska (Wydział Historii UAM), dr hab. Agnieszka Mączyńska (Muzeum Archeologiczne w Poznaniu), mgr Mariola Olejniczak

(Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy) i mgr Małgorzata Kranc-Rybczyńska (Muzeum Regionalne w Wągrowcu). Z badań dr Kalisz-Zielińskiej i z dyskusji wynika, że czasy PRL-u są znakomitym podłożem dla rozwoju współczesnej edukacji, wskazują bowiem zarówno na możliwości, jak i ograniczenia, których należy unikać.

Forum otworzył prezes PTPN prof. UEP Filip Kaczmarek, a dyskusję moderował prof. UAM Andrzej Gulczyński. Spotkaniu towarzyszyła wystawa przygotowana przez Bibliotekę PTPN, prezentująca początki poznańskiego muzealnictwa, m.in. muzeum stworzonego przez PTPN w 1857 r. oraz powstającego Muzeum Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza.

Fot. A. Wojtera

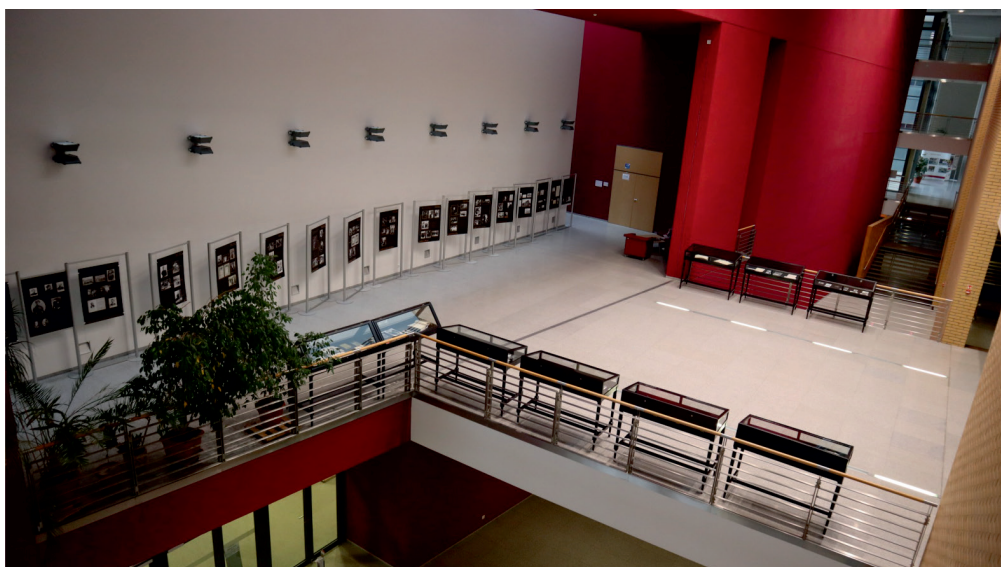

100. ROCZNICA PRYZNANIA MARII SKŁODOWSKIEJ-CURIE DOKTORATU HONOROWEGO UNIwersYTETU POZNAŃSKIEGO

W 1922 r. Senat Uniwersytetu Poznańskiego wybrał Marię Skłodowską-Curie (była członkiem honorowym PTPN) na pierwszego honorowego doktora uczelni. Po stu latach od nadania godności doktora honoris causa Uniwersytetu Poznańskiego z inicjatywy prof. UAM dr. hab. Tomasza Pospiesznego oraz dr Iwony Taborskiej z Wydziału Chemii UAM, a także przy wsparciu Rektor UAM i Dziekana Wydziału Chemii UAM postanowiono wręczyć dyplom honorowy wnuczce uczonej prof. Hélène Langevin-Joliot. W uroczystości brał udział prezes PTPN prof. UEP Filip Kaczmarek. Obchodom towarzyszyła wystawa pt. *Maria Skłodowska-Curie. Zakochana w nauce*, w której swój mały udział miała Biblioteka PTPN poprzez udostępnienie Wydziałowi Chemii UAM gablot wystawienniczych.

Uroczyste przekazanie dyplomu doktora honoris causa Marii Skłodowskiej-Curie jej wnuczce pani Profesor Hélène Langevin-Joliot odbyło się 8 listopada 2022 r. w Sali Lubrańskiego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Fot. A. Gulczyński

DZIEDZICTWO WIELKOPOLSKI

24 listopada 2022 r. w Muzeum Regionalnym w Pleszewie odbyło się spotkanie w ramach cyklu Dziedzictwo Wielkopolski. Wykład pt. *Przejdziem Wisłę, przejdziem Wartę. Będziem Polakami. Rzecz o Józefie Wybickim* wygłosił prof. UAM dr hab. Rafał Dobek (Wydział Historii UAM). Ten sam wykład profesor powtórzył w Muzeum w Gostyniu 1 grudnia 2022 r. oraz w Lesznie 15 grudnia 2022 r. Z kolei 25 listopada 2022 r. w Pile miało miejsce spotkanie w tym samym cyklu, podczas którego wykład pt. *„Lud nasz się nie leni”. Refleksje nad kulturą polityczną Wielkopolski w XIX w. i pierwszej poł. XX w.* wygłosił prof. UAM dr hab. Damian Szymczak (Wydział Historii UAM) w Muzeum Stanisława Staszica. Następnie 29 listopada 2022 r. w Szamotułach wykład pt. *Klasztory w średnio-wiecznej Wielkopolsce* przedstawił prof. Krzysztof Kaczmarek (Wydział Historii UAM).

WIELKOPOLSKA EDUKACJA 2023–2030

Prezes PTPN prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek 26 sierpnia 2022 r. uczestniczył na Politechnice Poznańskiej w konsultacjach dotyczących projektu strategii Województwa Wielkopolskiego pt. „Wielkopolska Edukacja 2023–2030”.

JUBILEUSZ 165-LECIA MUZEUM NARODOWEGO W POZNANIU

28 listopada 2022 r. odbyła się uroczystość jubileuszu 165-lecia Muzeum Narodowego w Poznaniu. W wydarzeniu brał udział prezes PTPN prof. UEP Filip Kaczmarek, który w trakcie wystąpienia powiedział: „Dziękuję bardzo za zaproszenie. Zarówno dyrektor Tomasz Łęcki, jak i ja czuliśmy, że PTPN po prostu musi uczestniczyć w jubileuszu Muzeum. A to z tej prostej przyczyny, że początki MNP są nierozdzielnie związane z początkami Towarzystwa. [...] Szanowni Państwo! Na urodzinach powinno się obdarować Jubilata. Tydzień temu otwarto w Muzeum wystawę *Wielkopolska w monetach*

i medalach. Podróż przez tysiąclecie. Nie mogłem niestety uczestniczyć w tym wydarzeniu, ale... mam prezent, który będzie pasował do Państwa zbiorów i pasowałby do tej wystawy. To medal BENE MERENTIBUS! Zarząd PTPN ustanowił ten medal 11 lat temu dla honorowania członków, którzy zasłużyli się dla Towarzystwa. Na dodatek na medalu tym są sylwetki sprzed tysiąca lat – Mieszka I i Bolesława Chrobrego. Niech ten medal przypomina zatem wszystkich „dobrze zasłużonych” – nie tylko dla Towarzystwa czy dla Muzeum, ale także dla polskiej i światowej kultury”.

Fot. A. Jastrzębowski

ROMAN POLLAK (1886–1972). Konferencja naukowa

25–26 października 2022 r. odbyła się konferencję pt. „Roman Pollak (1886–1972) – nowe spojrzenia. Sesja naukowa w 50. rocznicę śmierci, której organizatorami byli: Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej UAM oraz Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk.

Fot. N. Delestowicz

PTPN W... INDONEZJI

Studenci z Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, którzy uczestniczą w VII edycji GEOpraktyk, uwiecznili Jubileusz 165-lecia PTPN w Indonezji. Towarzystwo objęło tegoroczną edycję praktyk swym patronatem.

SUKCESY CZŁONKÓW PTPN

Dr Norbert Delestowicz, dyrektor Biblioteki PTPN i członek Wydziału II PTPN, został laureatem stypendium Ministra Edukacji i Nauki dla wybitnych młodych naukowców.

29 czerwca 2022 r. podczas uroczystej Sesji Rady Miasta Poznania w Sali Ziemi wręczono Nagrodę Naukową Miasta Poznania. Laureatem Nagrody został wiceprezes PTPN **prof. UAM dr hab. Przemysław Matusik**. W trakcie sesji wręczono też przyznane wcześniej tytuły: Honorowego Obywatela Miasta Poznania – został nim związany z UAM **prof. Wojciech Łączkowski**

z Wydziału Prawa i Administracji i członek PTPN.

23 września 2022 r. **prof. UAM dr hab. Andrzej Gulczyński** został wybrany Przewodniczącym Rady Kuratorów Fundacji Zakłady Kórnickie na lata 2022–2027.

3 października 2022 r. odbyła się inauguracja roku akademickiego 2022/2023, podczas której **prof. dr hab. Hanna Kóčka-Krenz** otrzymała Medal Palmae Universitatis Studiorum Posnaniensis. Jest to najwyższe wyróżnienie akademickie Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

4 października 2022 r. **prof. Ewa Florek** otrzymała Nagrodę Władysława Biegańskiego – II stopnia.

4 października 2022 r. **prof. Michał Musielak** otrzymał Złoty Laur Akademicki nadany przez Senat Uniwersytetu Medycznego, najwyższe uczelniane wyróżnienie honorowe.

12 grudnia 2022 r. **prof. UAM dr hab. Przemysław Matusik** znalazł się w gronie osób wyróżnionych Nagrodą Honorową Towarzystwa Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918/1919: Dobosz Powstania Wielkopolskiego.

150. ROCZNICA ŚMIERCI SEWERYNA MIELŻYŃSKIEGO

17 grudnia 2022 r. w Miłosławiu upamiętniliśmy 150. rocznicę śmierci Seweryna Mielżyńskiego. Prezes PTPN prof. UEP. dr hab. Filip Kaczmarek wraz z reprezentantami władz miasta Miłosławia: Burmistrzem Hubertem Gruszczyńskim, Sekretarzem Anitą Kraską i Przewodniczącym Rady Miejskiej Dawidem Strzelczykiem, złożyli kwiaty na cmentarzu parafialnym, gdzie znajduje się kaplica Mielżyńskich.

Fot. Gmina Miłosław

SPACERY EDUKACYJNE

13 listopada 2022 r. wspólnie z przewodniczkami z Koła Przewodników PTTK im. Marcelego Mottego w Poznaniu mogliśmy odwiedzić Cmentarz Zasłużonych Wielkopolan oraz zobaczyć nagrobki pochowanych na nim członków naszej instytucji. W XIX i na pocz. XX w. pełnili oni w PTPN różne funkcje. Byli przewodniczącymi i sekretarzami wydziałów, wiceprezesami całej organizacji, redaktorami „Roczników”, opiekunami zbiorów, bibliotekarzami i jednymi z najbardziej zaangażowanych wielkopolskich obywateli okresu zaborów.

Natomiast 20 listopada 2022 r. zorganizowany został spacer po ulicy Seweryna Mielżyńskiego, którym zakończyliśmy cykl tegorocznych przechadzek. Tym razem uczestnicy wycieczki mogli poznać nie tylko Towarzystwo, ale również naszych sąsiadów z ulicy, której

od ponad stu lat patronuje ziemianin z Miłosławia, najśłynniejszy w swoim czasie wielkopolski kolekcjoner i, oczywiście, prezes honorowy PTPN, Seweryn Mielżyński. Mogli zatem posłuchać o historii sióstr sercanek (Sacré Coeur), kamienicy „Pod Opatrznością”, w której mieszkali Stanisław Koźmian i Franciszek Chłapowski, obaj należący do Towarzystwa, o kamienicach nr 25, 25a i 23, w których mieściły się różne instytucje, o Władysławie Wierzbickim, jednym z opiekunów zbiorów PTPN, kamienicy Poznańskiego Stowarzyszenia Architektów i Budowniczych, hotelu „Monopol”, siedzibie Banku Cukrownictwa, i znajdującym się dziś na jego miejscu Okrąglaku, ikonie Poznania.

Spacery edukacyjne realizowane są w ramach projektu: 165. rocznica Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk i działania na rzecz rozwoju nauki i kultury, finansowanego przez Ministra Edukacji i Nauki w ramach programu Nauka dla Społeczeństwa.

Fot. K. Kucharska

TABLICA INFORMACYJNA

Na skwerze im. Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk na Morasku zamontowano tablicę informacyjną z następującym tekstem: „PTPN istnieje od 1857 r. Jego celem było realizowanie idei pracy organicznej,

dbałość o kulturę i język polski, w odpowiedzi na germanizacyjną politykę zaborcy. Dzięki infrastrukturze stworzonej przez PTPN i z inicjatywy jego członków w 1919 r. utworzono Uniwersytet. Jedno z najstarszych polskich towarzystw naukowych działa przy ul. Mielżyńskiego 27/29”.

WYDZIAŁY I KOMISJE PTPN

KOMISJA HISTORYCZNA

20 czerwca 2022 r. odbyło się kolejne posiedzenie Komisji Historycznej PTPN, podczas którego mieliśmy okazję wysłuchać wykładu prof. UAM dr. hab. Macieja Dorny (Wydział Historii UAM) pt. *Sprowadzenie Krzyżaków a tzw. zakon dobrzyński. Próba nowej interpretacji*.

Komisja Historyczna PTPN 18 października 2022 r. zorganizowała posiedzenie naukowe, na którym wykład pt. *Przemyt na wielkopolskim odcinku granicy polsko-niemieckiej w latach 30. XX wieku* wygłosił prof. UAM dr hab. Tadeusz Janicki (Wydział Historii UAM).

Inauguracyjne posiedzenie Kolokwium Doktoranckiego przy Komisji Historycznej PTPN odbyło się 16 listopada 2022 r. Referat pt. *Znaczenie miasta Petra Pia Iustiniana w lazyskiej polityce Justyniana* wygłosił doktorant Szkoły Doktorskiej Nauk Humanistycznych UAM mgr Marcin Wieczorek.

28 listopada 2022 r. odbyło się posiedzenie naukowe Komisji Historycznej PTPN, na którym referat pt. *Polacy w Charkowie: historia osiągnięć w czasach bezpaństwowości Ojczyzny* wygłosił prof. Lubow Żwanko (Państwowy Uniwersytet Biotechnologiczny w Charkowie, Ukraina).

14 grudnia 2022 r. miało miejsce spotkanie, w trakcie którego referat pt. *Pismo linearne B. Historia odczytania i perspektywy badawcze* wygłosiła prof. UAM dr hab. Anna Kotłowska.

KOMISJA HISTORII I FILOZOFII MEDYCyny

Komisja Historii i Filozofii Medycyny Wydziału IV Nauk Medycznych PTPN i Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego zorganizowały promocję książki prof. Michała Musielaka pt. *Profesor Adam Wrzosek (1875–1965) – historyk i filozof medycyny. Zarys biografii intelektualnej*. Wiczcór autorski miał miejsce 21 września 2022 r. w Sali Posiedzeń PTPN.

KOMISJA ARCHEOLOGICZNA

25 czerwca 2022 r. odbyło się spotkanie zorganizowane przez Komisję Archeologiczną PTPN i Muzeum Archeologiczne w Poznaniu. Wykład pt. *Budownictwo murowane w XI–XIII wieku w księstwie czernihowskim (Ukraina)* wygłosiła doc. dr Oliena Czernienko (Państwowy Uniwersytet „Czernihowskie Kolegium” im. T.G. Szewczenki w Czernihowie, Ukraina).

KOMISJA ETNOGRAFICZNA

19 grudnia 2022 r. spotkali się członkowie Komisji Etnograficznej. Podczas spotkania przeprowadzono głosowanie: nowym Przewodniczącym Komisji Etnograficznej został dr Maciej Dudziak, a Sekretarzem Komisji Etnograficznej została mgr Ewelina Ebertowska.

KOMISJA GEOGRAFICZNO-GEOLOGICZNA

14 grudnia 2022 r. miało miejsce spotkanie Komisji Geograficzno-Geologicznej PTPN. W programie była dyskusja i ustalenie harmonogramu prac nad historią działalności Komisji Geograficzno-Geologicznej wraz z analizą materiałów archiwalnych. W planach jest ich publikacja oraz udostępnianie w formie elektronicznej.

KOMISJA HISTORII SZTUKI

20 grudnia 2022 r. miało miejsce wspólne posiedzenie Komisji Historii Sztuki PTPN z poznańskim Oddziałem Stowarzyszenia Historyków Sztuki, na którym egiptolog dr Filip Taterka z PAN wygłosił wykład z okazji stulecia odkrycia grobowca faraona Tutenchamona.

WYDZIAŁ II

24 października 2022 r. odbyło się posiedzenie administracyjno-naukowe Wydziału II PTPN, w trakcie którego w organizowanym cyklu mistrzowskim In quattuor tempora anni – wykład jesienny pt. *W świecie Richera – historyka X wieku (władcy, intrygi, bieg dziejów)* wygłosił prof. dr hab. Jacek Banaszkiewicz.

WYDZIAŁ IV

6 grudnia 2022 r. na Sali Posiedzeń PTPN spotkał się Wydział Nauk Medycznych, aby wysłuchać wykładu prof. dr. hab. n. med. Pawła Sobczyńskiego. Tematem prezentacji były *Dzieje tlenu. Od filozofii przyrody do współczesnego szpitala*. Było to kolejne spotkanie otwarte dla wszystkich członków naszego Towarzystwa, które zorganizował Wydział IV. Wykład oraz Posiedzenie Prezydium zgromadziły wielu znamienitych naukowców, zaangażowanych w działalność PTPN.

RADA PROGRAMOWA PAŁACU GENERAŁA DĄBROWSKIEGO W WINNEJ GÓRZE

Zarząd Województwa Wielkopolskiego 14 lipca 2022 r. powołał skład Rady Programowej Pałacu Generała Dąbrowskiego w Winnej Górze. Członkami wskazanymi przez Dyrektora instytucji zostali:

- prof. dr hab. Violetta Margaret Julkowska,
- prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek,
- dr Monika Herkt,
- dr Ewelina Maria Kostrzewska,
- Elżbieta Barszcz,
- Tomasz Pawlicki.

Przedstawicielem Zarządu Województwa Wielkopolskiego został Henryk Szopiński.

XI DNI PRACY ORGANICZNEJ – KOMITET HONOROWY

Prezes PTPN prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek w sierpniu 2022 r. przyjął zaproszenie do udziału w pracach Komitetu Honorowego XI Dni Pracy Organicznej, które w 2022 r. zostały poświęcone przez organizatora, Unię Wielkopolan, Maksymilianowi Jackowskiemu.

STATYSTYKA MNIE DOTYKA – PATRONAT HONOROWY

Prezes PTPN prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek 11 sierpnia 2022 r. objął patronatem honorowym konkurs „Statystyka mnie dotyka” organizowany przez Narodowy Bank Polski. Celem konkursu jest zachęcenie uczniów wielkopolskich szkół ponadgimnazjalnych do poszerzenia wiedzy z zakresu źródeł i metod pozyskiwania danych oraz zasobów informacyjnych statystyki publicznej.

ODSŁONIĘCIE TABLICY POŚWIĘCONEJ JAROSŁAWOWI ZIĘTARZE

10 października 2022 r. na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM uroczystie odsłonięto tablicę upamiętniającą Jarosława Ziętarę, zamordowanego dziennikarza, absolwenta Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W uroczystości uczestniczył prezes PTPN prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek.

DWUGŁOS NAUKI – MIGRACJE. HISTORIA I TERAŹNIEJSZOŚĆ

21 listopada 2022 r. prezes PTPN prof. UEP Filip Kaczmarek uczestniczył w XXIV sesji naukowej z cyklu Dwugłos Nauki – Migracje. Historia i terażniejszość, którą zorganizował Oddział Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu.

EUGENIUSZ PIASECKI W 150. ROCZNICĘ URODZIN

W związku ze 150. rocznicą urodzin prof. Eugeniusza Piaseckiego oraz 40-leciem ustanowienia go patronem Uczelni, 15 listopada 2022 r. odbyła się jubileuszowa konferencja naukowa pt. „Eugeniusz Piasecki w 150. rocznicę urodzin”, prezentująca najnowsze ustalenia oparte na nieznanych dotąd źródłach, a związane z życiem i dokonaniem profesora Piaseckiego – jednego z najwybitniejszych teoretyków wychowania fizycznego i pioniera nowoczesnej polskiej kultury fizycznej. W uroczystości brał udział prezes PTPN prof. UEP Filip Kaczmarek, a wiceprezes prof. UAM Przemysław Matusik wygłosił referat pt. *Miasto i Uniwersytet*.

OD FRANCISZKA JAŚKOWIAKA DO STANISŁAWA NAWROCKIEGO.

TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW MIASTA POZNANIA W LATACH 1945–1990

22 listopada 2022 r. w Sali Posiedzeń PTPN odbyła się organizowana przez Towarzystwo Miłośników Miasta Poznania konferencja naukowa „Od Franciszka Jaśkowiaka do Stanisława Nawrockiego. Towarzystwo Miłośników Miasta Poznania w latach 1945–1990”. Prezes PTPN prof. UEP Filip Kaczmarek prowadził pierwszą sesję konferencji.

WSPÓŁCZESNA INFLACJA – WYZWANIE DLA BANKÓW CENTRALNYCH

Instytut Rachunkowości i Zarządzania Finansami Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu wraz z PTPN zorganizował 25 listopada 2022 r. dyskusję panelową na aktualny obecnie temat: *Współczesna inflacja – wyzwanie dla banków centralnych*. Wśród panelistów biorących udział w wydarzeniu byli profesorowie Cezary Kochalski, Tadeusz Kowalski, Paweł Marszałek i Marek Ratajczak. Dyskusję prowadził prof. Jacek Mizerka, dyrektor Instytutu i były podskarbi PTPN.

NAGRODA NAUKOWA SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

29 listopada 2022 r. została przyznana Nagroda Naukowa Samorządu Województwa Wielkopolskiego, którą otrzymał prof. Hieronim Jakubowski z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. Pomysłodawcą Nagrody był prezes PTPN prof. UEP Filip Kaczmarek.

JUBILEUSZOWA WYSTAWA PTPN

2 grudnia 2022 r. w samo południe w Bibliotece Uniwersyteckiej w Poznaniu odbył się wernisaż wystawy przygotowanej z okazji 165-lecia PTPN. Udział w otwarciu wzięli dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej dr Małgorzata Dąbrowicz oraz dyrektor Biblioteki PTPN dr Norbert Delestowicz. Autorką wystawy jest

była pracowniczka Biblioteki PTPN, obecnie zatrudniona w Bibliotece Uniwersyteckiej, dr Alina Kucharska.

Był to już ostatni postój na trasie „wędrowki” wspomnianej wystawy, która odwiedziła już kilka wydziałów Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. Zagościła także w Muzeum Archeologicznym w Poznaniu i Muzeum Ziemiaństwa w Dobrzycy.

Fot. K. Kucharska

XLIII SEMINARIUM MEDIEWISTYCZNE

Od 7 do 9 grudnia 2022 r. w Sali Posiedzeń miała miejsce 43. edycja Seminarium Mediewistycznego im. prof. Alicji Karłowskiej-Kamzowej. Po dwóch latach obradowania zdalnego organizatorzy powrócili do formy stacjonarnej, dyskutując nad tematem *Przestrzeń zewnętrzna – przestrzeń wewnętrzna w średniowieczu*.

Konferencję, o międzynarodowym i interdyscyplinarnym charakterze, uświetnił wykład profesora Bernarda Ribémonta z Orleanu, wygłoszony 6 grudnia w Collegium Novum UAM. W trakcie dwóch kolejnych dni referencji – pochodzący z Francji, Czech, Niemiec i Polski – przedstawili dwadzieścia trzy wystąpienia w języku polskim oraz francuskim, które tłumaczono symultanicznie. Pierwszy z dni poświęcony został zagadnieniom z zakresu historii sztuki. Na tapet wzięte zostały szczególnie tematy dotyczące architektury, zarówno świeckiej, jak i sakralnej, ale także rzeźby i malarstwa. Drugiego zaś dnia poruszana była głównie problematyka z zakresu literaturoznawstwa, sięgająca swoimi ramami czasowymi aż do początku X stulecia. Ostatniego dnia Seminarium uczestnicy wzięli udział w objeździe zabytkoznawczym, a dalsze dyskusje nad tegorocznym tematem konferencji prowadzone były w Gnieźnie (gdzie zwiedzano katedrę, kościół Franciszkanów oraz Muzeum Archidiecezjalne) i w Strzelnie (w którym referenci odwiedzili kościół Norbertanek, rotundę św. Prokopa, a także tamtejsze muzeum kościelne).

Konferencja odbyła się dzięki wspólnemu wysiłkowi współorganizatorów: Poznańskiego Towarzystwa

Przyjaciół Nauk, Instytutu Historii Sztuki UAM, Instytutu Filologii Polskiej UAM i Biblioteki Raczyńskich. Całość dofinansowana została przez Ministerstwo Edukacji i Nauki z programu „Doskonała nauka – wsparcie konferencji naukowych”.

WIELKOPOLSKIE MIASTA I POWIATY

W cyklu „Wielkopolskie miasta i powiaty” odbyło się kolejne spotkanie pleszewian. Powodem była nie tylko chęć podtrzymywania więzi regionalnych, ale i wydana w ramach serii Dziedzictwo Wielkopolski monografia poświęcona temu miastu. Zebranych powitał prezes PTPN prof. Filip Kaczmarek a prof. Arkadiusz Ptak – burmistrz miasta i gminy Pleszew, a zarazem naukowiec i członek PTPN, przedstawił koncepcje rozwoju Pleszewa jako miasta kompaktowego, a także miasta o niezwyklej dynamice rozwoju budownictwa mieszkaniowego i prężnie działających instytucjach miejskich. Głównym mówcą był dr Artur Makowski, który przedstawił swoją monografię poświęconą mieszkańcom

Pleszewa w drugiej połowie XVIII wieku wydaną przez PTPN oraz Wydawnictwo Miejskie Poznania. Książka powstała w ramach prac nad monografią miasta i stanowi zmienioną wersję doktoratu przygotowanego pod kierunkiem prof. Michała Zwierzykowskiego na Wydziale Historii UAM.

Wśród gości znaleźli się m.in. prof. Hanna Suchocka, były rektor UAM prof. Bronisław Marciniak, prof. Marek Marciniak i wielu innych pleszewian mieszkających w Poznaniu i okolicy. Z Pleszewa przyjechali m.in. Wiceburmistrz Andrzej Jędruszek, Przewodnicząca Rady Miejskiej dr Adela Grała-Kałużna i dyrektor Muzeum Regionalnego Adam Staszak.

W Sali Posiedzeń PTPN udostępniona była wówczas wystawa o najbardziej znanej pleszewiance pt. *Hanna Suchocka – naukowiec, polityk, ambasador Wielkopolski i Poznania* przygotowana przez Muzeum UAM. Wystawa pokazywała kilka wątków problemowych, a mianowicie okres pleszewski i związki z tym miastem, aktywność naukową, działalność polityczną (premiera, ministra, posła), pełnienie funkcji ambasadora. Wśród eksponatów zobaczyć było można m.in. Order Orła Białego, akty nominacyjne podpisane przez Lecha Wałęsę czy gratulacje od Margaret Thatcher, a także dyplom członka honorowego PTPN. Spotkanie prowadził prof. Andrzej Gulczyński.

Fot. A. Bogacz, W. Hajdasz, A. Gulczyński

SPOTKANIE POKOLEŃ

2 grudnia 2022 r. odbyło się „Spotkanie Pokoleń”, na którym prezes PTPN prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek był moderatorem panelu zatytułowanego: „Kontestacja polityczna – zorganizowana opozycja studencka w Poznaniu”. Głównym celem tego niezwykłego wydarzenia była wymiana zdań między pokoleniami, ze szczególnym zwróceniem uwagi i uhonorowaniem osób, które najdłużej działają na rzecz Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Panelistami tego spotkania byli ważni świadkowie historii, uczestnicy studenckiej opozycji demokratycznej lat 70. i 80.: Barbara Wentowska, Ewa Wójciak, Mirosław Augustyn, Włodzimierz Fenrych i Andrzej Radke.

KONFERENCJA „W SETNĄ ROCZNICĘ ŚMIERCI GABRIELA NARUTOWICZA”

W czwartek 8 grudnia 2022 r. mieliśmy przyjemność być patronem honorowym konferencji zorganizowanej z okazji okrągłej rocznicy śmierci Gabriela Narutowicza. Konferencję „W stulecie śmierci pierwszego Prezydenta II Rzeczypospolitej” opatrzone cytatem: „Naród nasz składa się z dwu narodów, które język ust mają wspólny, ale nie język ducha”.

„Jak do tego doszło, że odrodzona Rzeczpospolita stała się widownią gorszących sporów i nienawiści?” – na to pytanie, zadane przez organizatorów, próbował odpowiedzieć m.in. Sekretarz Generalny PTPN prof. UAM dr hab. Rafał Dobek. Wygłosił on referat pt. *Przemoc rewolucji – przemoc kontrrewolucji na przykładzie Komuny Paryskiej 1871 r.*

JÓZEF WYBICKI NA TLE EPOKI PRZEŁOMU (KONIEC XVIII – POCZĄTEK XIX WIEKU)

Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk wraz z Wydziałem Historii UAM zorganizowało kolejną konferencję naukową, która odbyła się 12 i 13 grudnia 2022 r. w Sali Posiedzeń PTPN. Konferencja została zorganizowana w związku ze zbiegiem kilku okazji: 200. rocznicy śmierci Józefa Wybickiego (1747–1822), 95. rocznicy ustanowienia Mazurka Dąbrowskiego polskim hymnem narodowym i ogłoszeniem przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej roku 2022 Rokiem Józefa Wybickiego.

Ogólnopolska konferencja naukowa była realizowana w ramach projektu: „165. rocznica Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk i działania na rzecz rozwoju nauki i kultury” finansowanego przez Ministra Edukacji i Nauki w ramach programu „Nauka dla Społeczeństwa”.

Fot. N. Delestowicz

NOWOCZESNA DIAGNOSTYKA I LECZENIE W PRAKTYCE NEUROCHIRURGICZNEJ I NEUROLOGICZNEJ

9 grudnia 2022 r. w Sali Posiedzeń odbyła się Międzynarodowa Konferencja „Nowoczesna diagnostyka i leczenie w praktyce neurochirurgicznej i neurologicznej”. Spotkanie przyciągnęło wielu specjalistów, a referatom i dyskusjom towarzyszyła wystawa Art!Show. Na zakończenie wystąpiła znana poznańska wokalistka jazzowa Natalia Świerczyńska.

JUBILEUSZ STULECIA MUZYKOLOGII

W połowie grudnia rozpoczęło się świętowanie stulecia muzykologii w Poznaniu. Obchody odbyły się w siedzibie Instytutu Muzykologii UAM w dniach 16 i 17 grudnia 2022 r. Bardzo nam miło, że PTPN mogło współuczestniczyć w życiu uniwersyteckiej muzykologii m.in. poprzez historyczne podjęcie w 1974 r. inicjatywy mającej na celu przywrócenie Zakładu Muzykologii po latach nieobecności na uczelnianej mapie Poznania oraz poprzez wieloletnią działalność Komisji Muzykologicznej Wydziału VII PTPN.

JUBILEUSZ SIEDEMDZIESIĘCIOLECIA PROFESORA ANDRZEJA SAKSONA

17 grudnia 2022 r. miała miejsce uroczystość z okazji 70. urodzin prof. Andrzeja Saksona. Pan Profesor to czołowy badacz problematyki Ziemi Zachodnich i Północnych w Polsce. W przeszłości był m.in. dyrektorem Instytutu Zachodniego im. Zygmunta Wojciechowskiego w Poznaniu. Z okazji urodzin otrzymał Księgę Jubileuszową zatytułowaną *Ziemia Zachodnie i Północne*. Udział w uroczystości wzięli uczniowie, przyjaciele oraz współpracownicy Pana Profesora, w tym Prezes PTPN prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek, który wygłosił krótką laudację oraz wręczył prezent Jubilatowi.

NOWE PROJEKTY DIGITALIZACYJNE W BIBLIOTECIE PTPN

Niezwykle miło nam poinformować, że w związku z udzielonym dofinansowaniem z Ministerstwa Edukacji i Nauki rozpoczęto realizację dwóch projektów digitalizacyjnych.

Digitalizacja kolekcji rękopisów księdza Wincentego Kraińskiego – kontynuacja, nr umowy SONB/SN/546522/2022.

Projekt polega na kontynuacji rozpoczętego w 2021 r. procesu digitalizacji i udostępnienia w domenie publicznej oryginalnej kolekcji rękopisów księdza Wincentego Kraińskiego.

Ksiądz Wincenty Kraiński (16.04.1786–16.10.1882), z wykształcenia doktor prawa, zasłużony organizator szkolnictwa w Paryżu, Karlsruhe i Stuttgarcie, współpracownik Komisji Oświecenia oraz Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych. W czasie powstania listopadowego był generalnym wizytatorem szkół w Królestwie Polskim. W 1843 r. na emigracji Wincenty Kraiński wstąpił do stanu duchownego, kształcił się w Collegium Romanum w Rzymie. W 1848 r. wrócił na ziemię polskie. Osiedlił się we Wrocławiu, a w 1851 r. został lektorem języka polskiego oraz języków słowiańskich i literatury na Uniwersytecie Wrocławskim, gdzie przez 28 lat wykładał i pisał prace naukowe.

W skład sześćdziesięciu dziewięciu „Tek Kraińskich” wchodzi dokumenty osobiste twórcy spuścizny, autografy jego prac: zapisy wykładów uniwersyteckich

wygłaszanych we Wrocławiu, pisma o treści politycznej, społecznej, moralnej i religijnej spisywane zarówno wierszem, jak i prozą, a także korespondencja.

W planowanym projekcie zakłada się kontynuację zadania poprzez zdigitalizowanie kolejnych trzydziestu rękopisów wchodzących w skład kolekcji.

Digitalizacja elsevieranów i innych cennych starych druków, nr umowy SONB/SN/549112/2022.

Projekt zakłada digitalizację druków siedemnastowiecznych, które były publikowane przez drukarnię Elsevierów, założoną przez Lodewijka Elseviera w 1583 r., na nią zaś składały się drukarnie i księgarnie w Lejdzie w Holandii. Prace wydawane przez oficynę Elsevierów były publikowane na najwyższym ówczesnie możliwym poziomie typograficznym. Do najbardziej znanych pozycji należy niewątpliwie seria 35 „małych republik”, które zostały opublikowane w latach 1625–1627 w formie encyklopedycznej, a dotyczyły zagadnień geograficznych, historycznych, prawodawstwa i demografii różnych państw świata. Warto zaznaczyć, że strony tytułowe przedstawiały emblematy opisywanych krajów symbolizujące poszczególne regiony. Ponadto w cyklu został w 1627 r. opublikowany tom dotyczący ziem polskich pt. *Republica, sive Status Regni Poloniae, ituaniae, Prussiae, Livoniae, Lugduni Batavorum ex Officina Elzevirian.*

Dofinansowano ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki

**Spółeczna odpowiedzialność nauki –
Wsparcie dla bibliotek naukowych**

**Digitalizacja elseviranów
i innych cennych starych druków**

**Dofinansowanie
244 590,00 zł**

**Całkowita wartość
272 790,00 zł**

Dofinansowano ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki

**Spółeczna odpowiedzialność nauki –
Wsparcie dla bibliotek naukowych**

**Digitalizacja kolekcji rękopisów
księdza Wincentego Kraińskiego – kontynuacja**

**Dofinansowanie
154 737,22 zł**

**Całkowita wartość
172 637,22 zł**

NAGRODA LEDNICKIEGO ORŁA PIASTOWSKIEGO

W 2022 r. Nagroda Lednickiego Orła Piastowskiego została przyznana Polskiej Akademii Umiejętności. Wniosek o przyznanie Nagrody dla PAU złożył prezes PTPN prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek, a jednogłośnie przyjęła go Kapituła Nagrody. W uchwale przyznającej Nagrodę podkreślano zasługi i znaczenie krakowskiej instytucji dla poznania dziedzictwa piastowskiego oraz upowszechniania wiedzy o roli dynastii piastowskiej w historii Polski i Europy. Uroczystość wręczenia Nagrody miała miejsce 19 października 2022 r. w Krakowie.

Marszałek Województwa Wielkopolskiego Marek Woźniak i Prezes Jan Ostrowski. Fot. Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy

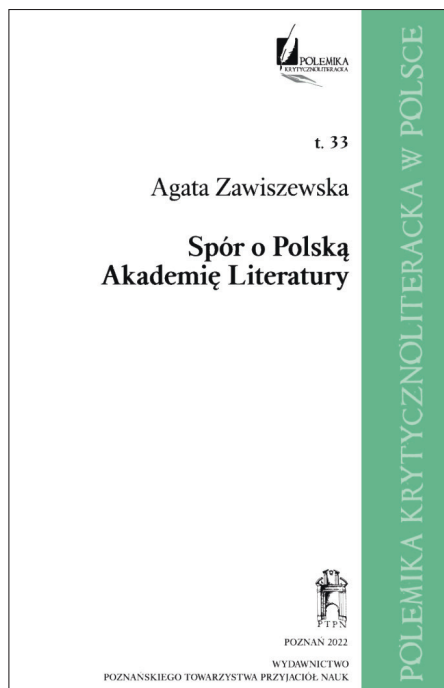
JUBILEUSZ 150-LECIA POLSKIEJ AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI

Prezes PTPN prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek uczestniczył w odbywającej się w Krakowie w dniach 18–20 października 2022 r. w międzynarodowej konferencji naukowej z okazji jubileuszu 150-lecia Polskiej Akademii Umiejętności pt. „Świat w obliczu nowych wyzwań”. Na marginesie konferencji miało miejsce spotkanie grupy Forum, zrzeszającej przedstawicieli towarzystw naukowych, poświęcone społecznemu projektowi ustawy o towarzystwach naukowych.

Gmach PAN i PAU w Krakowie. Fot. F. Kaczmarek

Z żałobnej karty

- 11 lipca zmarła **prof. dr hab. Irena KWILECKA** – członek Komisji Filologicznej od 9 maja 1957 r.
- 16 lipca zmarł **prof. dr hab. Zdzisław BOGUCKI** – członek Komisji Biologicznej od 13 listopada 1972 r., Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego od 28 lutego 1986 r.
- 15 sierpnia 2022 r. zmarła **prof. dr hab. Kazimiera BRODZIŃSKA-IGNATOWICZ** – członek Komisji Medycyny Doświadczalnej od 8 stycznia 1981 r., Komisji ds. Medycyny Okołooperacyjnej od 26 listopada 1999 r.
- 19 sierpnia 2022 r. zmarł **prof. dr hab. Aleksander ŁUKASIEWICZ** – członek Komisji Biologicznej od 6 marca 1962 r.
- 30 sierpnia 2022 r. zmarł **prof. dr hab. Andrzej KARCEWSKI** – członek Komitetu Fizjograficznego od 17 listopada 1961 r., Komisji Geograficzno-Geologicznej od 19 listopada 1962 r., Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego od 20 maja 1970 r. Sekretarz Komisji Geograficzno-Geologicznej 1962–1973, Przewodniczący Komisji 1973–1987, sekretarz Wydziału 1975–1980.
- 20 września 2022 r. zmarł **dr inż. Andrzej KABAŁA** – członek Komisji Budowy Maszyn od 9 czerwca 1993 r. Sekretarz Komisji w latach 1992–1994.
- 30 października 2022 r. zmarł **prof. dr hab. Stanisław WYKRĘTOWICZ** – członek Komisji Nauk Społecznych od 25 lutego 1963 r.
- 14 listopada 2022 r. zmarł **prof. dr hab. Ginter HRU-ZIK** – członek Komisji Technologii Drewna od 29 listopada 1978 r.
- 17 listopada 2022 r. zmarł **prof. dr hab. Andrzej WYRWA** – członek Komisji Archeologicznej Wydziału II Historii i Nauk Społecznych od 31 stycznia 2011 r.
- 4 grudnia 2022 r. zmarł **ks. prof. dr hab. Antoni SIEMIANOWSKI** – członek Komisji Teologicznej od 24 marca 1982 r.
- 9 stycznia 2023 r. zmarł **prof. dr hab. Jerzy GIEBEL** – członek Komisji Nauk Rolniczych od 5 maja 1997 r.
- 18 października zmarł **prof. dr hab. Bogusław GEDI-GA** – członek Komisji Archeologicznej od 2 maja 1979 r.
- 3 lutego zmarła **prof. zw. dr hab. n. med. Jadwiga KOCZOCIK-PRZEDPELSKA** – członek Komisji Medycyny Doświadczalnej od 26 kwietnia 1977 r., członek Wydziału Lekarskiego od 27 kwietnia 1984 r.

NOWOŚCI WYDAWNICZE PTPN

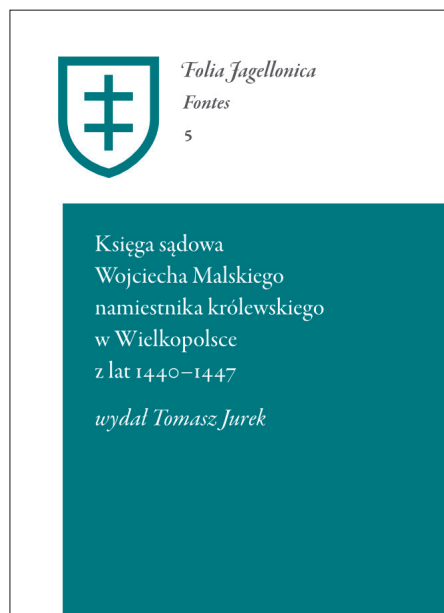
Agata Zawiszewska, *Spór o Polską Akademię Literatury*

Książka przedstawia spór o istniejącą w latach 1933–1939 Polską Akademię Literatury. Została ona powołana przez rząd dla realizacji programu „upaństwowienia” literatury, ale do jej powstania przyczyniły się przede wszystkim żądania literatów wysuwane od początku XX wieku. Pisarze domagali się powołania Akademii od momentu odzyskania przez Polskę niepodległości w 1918 r. Najbardziej spójny projekt PAL-u przedstawił w 1918 r. Stefan Żeromski. Jego głos był punktem odniesienia dla innych dyskutantów. Większość z nich domagała się Akademii jako instytucji pozarządowej, ale finansowanej przez rząd, która pomogłaby zachować wysoki prestiż literatury oraz kapitał symboliczny zawodu, lecz także ustabilizować sytuację materialną pisarzy po Wielkiej Wojnie.

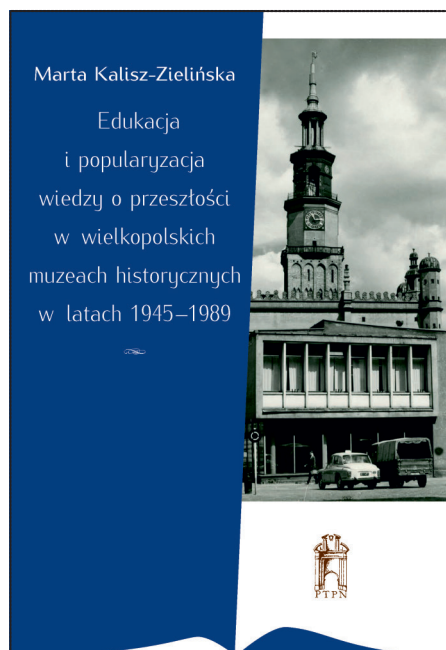
Małgorzata Okulicz-Kozaryn, *Brzozowski contra Miriam. Spór jednostronny*

Książka prezentuje polemikę Stanisława Brzozowskiego (Czepiela) z Zenonem Przesmyckim (Miriamem), prowadzoną na łamach „Głosu” najintensywniej w 1904 r. Podjęta została ona w imię sztuki zaangażowanej przeciwko imputowanemu Przesmyckiemu eskapizmowi. Brzozowski zarzucał poglądom estetycznym wpływowego twórcy pierwszej generacji młodopolskiej brak oryginalności i przełomowości, a jego działalność oceniał jako szkodliwą dla kultury duchowej tamtych czasów. Zamyśl ten realizował za pomocą ostrych środków pamfletowych. Wykreowany wizerunek jego antybohatera, choć sugestywny, niewiele ma wspólnego z rzeczywistym wzorem. Zaatakowany nie podjął dyskusji i starcie pozostało sporem jednostronnym.

Księga Wojciecha Malskiego namiestnika królewskiego w Wielkopolsce z lat 1440–1447, wyd. Tomasz Jurek

Wojciech Malski był namiestnikiem ustanowionym dla Wielkopolski przez króla Władysława III (Warneńczyka) podczas jego nieobecności w kraju, a potem podczas kilkuletniego bezkrólewia. To bardzo ważny moment w dziejach Polski, gdyż owe „bezkrólewskie” lata sprzyjały ugruntowaniu się w społeczeństwie zwyczajów samorządowych, które stawały się fundamentem kształtującej się demokracji szlacheckiej. Zachowana księga sądowa namiestnika Malskiego stanowi jedno z najważniejszych źródeł pozwalających śledzić ten ciekawy okres. Księga zawiera zapisy rozpatrywanych przez niego spraw z obszaru szeroko pojętej Wielkopolski, a więc także z ziem sieradzkiej i łęczyckiej oraz Kujaw. Wydanie opatrzone jest wstępem (pokazującym znaczenie tego zabytku), a także indeksami nazw własnych, rzeczowym oraz słów polskich.

Marta Kalisz-Zielińska, *Edukacja i popularyzacja wiedzy o przeszłości w wielkopolskich muzeach historycznych w latach 1945–1989*

Lata 1945–1989 są etapem w historii Polski, któremu wielu historyków poświęca swoją uwagę, koncentrując się również na problematyce szeroko rozumianej kultury. W dotychczas prowadzonych badaniach dotyczących tej sfery życia brakuje rozważań nad tym, jak kształtowała się sytuacja tak dużych i znaczących placówek kulturalnych, jakimi były muzea, w latach 1945–1989.

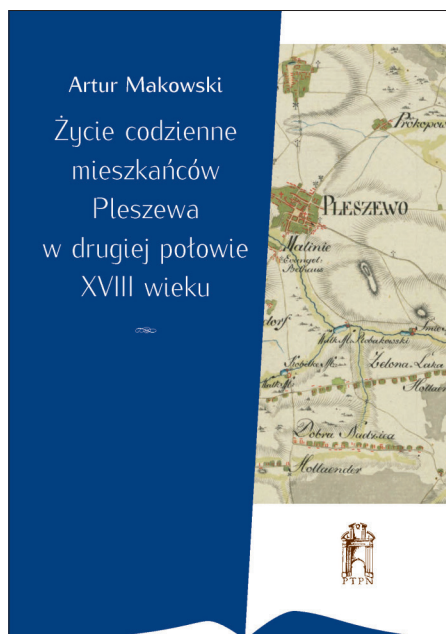
Z miastem Poznań, jak również z regionem Wielkopolski związana jest międzywojenna tradycja muzealnicza. Nic więc dziwnego, że zaraz po zakończeniu działań wojennych w 1945 r. to właśnie tu udało się uruchomić jedne z pierwszych w kraju placówek tego typu. Należały do nich także, a nawet przede wszystkim, muzea historyczne. Otwarcie ich siedzib niemal natychmiast zaczęła towarzyszyć działalność edukacyjna.

Przedstawione w niniejszej publikacji wyniki badań koncentrują się na wielkopolskich muzeach historycznych funkcjonujących w okresie Polski Ludowej oraz prowadzonej przez nie działalności edukacyjnej i popularyzatorskiej w zakresie wiedzy o przeszłości. Jako egzempli-

fikację tego zagadnienia wybrano trzydzieści muzeów historycznych, które stanowią reprezentację różnych kategorii tych placówek: regionalnych, archeologicznych, martyrologicznych, historii ruchu robotniczego, historii miast, wojskowych.

Publikacja powstała z myślą o uzupełnieniu zagadnienia kultury okresu Polski Ludowej o działalność muzeów, których najbardziej widoczną sferą była edukacja i popularyzacja wiedzy.

Zawarte w pracy wnioski stanowią również wzbogacenie dziejów polskiej edukacji muzealnej o aspekty związane stricte z rzeczywistością PRL, w której – chcąc nie chcąc – placówki muzealne musiały się odnaleźć.

Artur Makowski, *Życie codzienne mieszkańców Pleszewa w drugiej połowie XVIII wieku*

Praca prezentuje wyniki badań nad różnymi aspektami życia codziennego mieszczan pleszewskich w drugiej połowie XVIII w., do momentu przejścia przez pruskiego zaborcę. Podstawę badań stanowiły źródła zachowane w Archiwum Państwowym w Poznaniu, Archiwum Archidiecejalnym w Gnieźnie oraz w muzeach regionalnych w Pleszewie i Krotoszynie. Monografia składa się z pięciu rozdziałów i aneksów źródłowych.

Rozdział pierwszy poświęcony jest ogólnej charakterystyce miasta, w tym jego położenia, związkom z otaczającymi miejscowościami, a także opisano tu zabudowę miasta i miejsca skupiające życie wspólnoty (ratusz, dwór, świątynie, szkołę oraz gościniec). Kolejny rozdział przedstawia ustrój miasta i jego właścicieli, strukturę władz miejskich i cechowych oraz sposób ich wyłaniania. W charakterystyce sądownictwa wyjaśniono m.in. kwestię rozstrzygania sporów, rodzaje spraw sądowych, a także rodzaje stosowanych kar. Zaprezentowana też została kwestia finansów miasta, zabezpieczenia przed ogniem oraz instytucje

kościelne. Rozdział trzeci poświęcony został społeczeństwu, w tym kwestii liczby ludności, analizie liczby chrztów, zawieranych małżeństw oraz zgonów. Omówiona została sprawa ruchów ludności i stratyfikacja mieszkańców oraz grupy społeczno-etniczne. Interesującym zagadnieniem są stosunki rodzinne oraz sąsiedzkie. Pokazano też próbę lokalizacji domostw poszczególnych grup społeczno-zawodowych na obszarze miejskim. W rozdziale czwartym scharakteryzowano gospodarkę miejską, w tym sprawy rzemiosła, uprawianych roślin oraz hodowanych zwierząt. Omówione zostały sprawy handlowe, zasięg rynku zbytu produktów miejskich, a także kwestia wyżywienia mieszkańców. Ostatni rozdział poświęcono sprawom kultury, w tym aspektom religijności mieszkańców. Omówione zostały rozmaite elementy towarzyszące mieszkańcom w codziennym życiu, np. sposób liczenia czasu, używanie obraźliwych zwrotów, ubiór. Rozdział ten zawiera informacje o kulturze intelektualnej mieszkańców, która obejmuje m.in. piśmienność, sposób prowadzenia ksiąg miejskich.

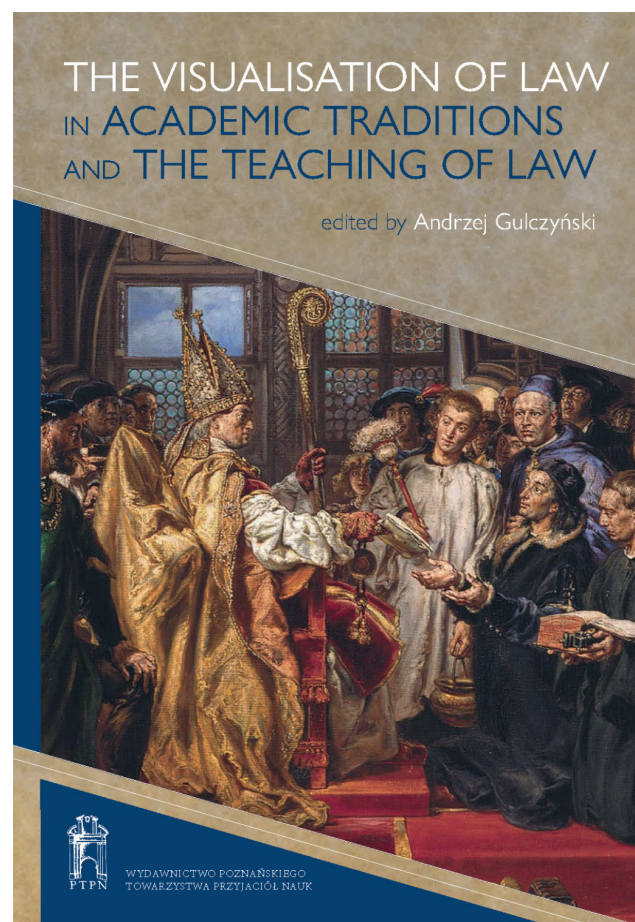
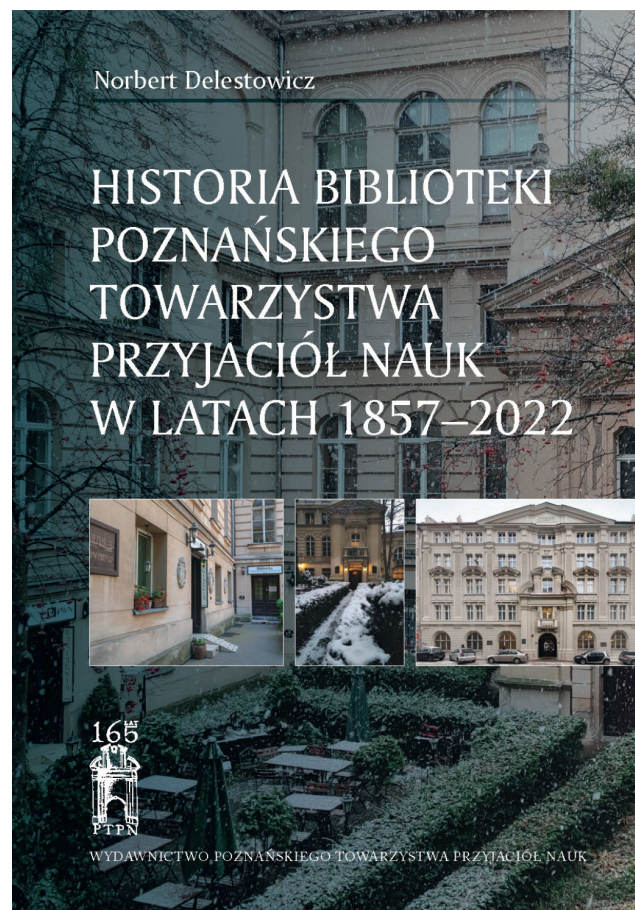
Norbert Delestowicz, *Historia Biblioteki Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk w latach 1857–2022*

Publikacja powstała z okazji przypadającej w 2022 r. 165. rocznicy utworzenia Towarzystwa. W bogato ilustrowanej publikacji przedstawiono losy instytucji utworzonej w trudnym dla Polaków momencie – okresie zaborów. Wkrótce stała się ona miejscem, w którym chętnie gromadzono i udostępniano zainteresowanym czytelnikom materiały (między innymi książki, stare druki, rękopisy, zbiory ikonograficzne i kartograficzne) potrzebne do prowadzenia badań naukowych, pielęgnowania języka polskiego oraz w celu zachowania dziedzictwa kulturowego. W chwili odzyskania niepodległości przez państwo polskie nastąpił rozkwit Biblioteki PTPN, z której często korzystali studenci i pracownicy utworzonego Uniwersytetu Poznańskiego. Rozwój placówki tylko na krótko zatrzymał okres II wojny światowej. Współcześnie Biblioteka PTPN z około 340-tysięcznym księgozbiorem jest ważnym punktem na kulturalnej i naukowej mapie Poznania oraz Wielkopolski.

***The Visualisation of Law in Academic Traditions and the Teaching of Law*, red. Andrzej Gulczyński**

Wkrótce do sprzedaży trafi książka pt. *The Visualisation of Law in Academic Traditions and the Teaching of Law* pod redakcją Andrzeja Gulczyńskiego, która prezentuje wyniki badań nad wizualizacją prawa w tradycjach akademickich i nauczaniu prawa. Tom zawiera artykuły autorów z 11 krajów i jest rezultatem międzynarodowej współpracy Wydziału Prawa i Administracji UAM oraz cyklu wydarzeń organizowanych przez PTPN w związku ze stuleciem powstania Uniwersytetu Poznańskiego.

Pierwszą grupę artykułów stanowią opracowania poświęcone insygniom uniwersyteckim, poczynając od jednej z pierwszych uczelni w Europie Środkowej (Praga) i pierwszej w Polsce (Kraków), poprzez nieco młodsze uczelnie w Salzburgu, Tartu (Dorpadzie) i Wilnie, a także insygniom i strojom wydziałów prawa w Leuven/Louvain i Warszawie. Budynki uniwersyteckie są również przedmiotem zainteresowania prawników, gdyż były nie tylko miejscem prowadzenia badań i nauczania, ale także sprawowania władzy. Inne artykuły dotyczą wykorzystania obrazu w dokumentach uniwersyteckich, przedstawiania tradycji akademickich przez malarzy. Tu wymienić należy analizę należącego do PTPN obrazu Jana Matejki *Założenie Akademii Lubrańskiego*, którego fragment znalazł się na okładce. Tom kończą studia poświęcone możliwości wykorzystania obrazu w nauczaniu prawa, popularyzowaniu prawa na ekspozycji muzealnej oraz współczesnych możliwości zilustrowania norm prawa obowiązującego na przykładzie Konstytucji RP.

Wydawnictwo PTPN co roku wydaje także kolejne numery czasopism naukowych. Obecnie mamy dziesięć tytułów, są to roczniki i półroczniki.